

Udskriftsdato: 13. december 2025

FOU nr 1987.97 (Gældende)

Inspektion af Statsfængslet i Nyborg

Ministerium: Folketinget

Inspektion af Statsfængslet i Nyborg

Inspektion af Statsfængslet i Nyborg. Herunder henstillet til Direktoratet for Kriminalforsorgen at foranledige spørgsmålet om information til udenlandske indsatte, der skal udvises efter endt strafudståelse - bl.a. spørgsmålet om hensyntagen til udlændingenes eventuelle ønsker om løsladelsesland - forelagt Direktoratet for Udlændinge til drøftelse.

(J. nr. 1987-1194-615).

Den 27. august 1987 aflagde jeg i henhold til ombudsmandsinstruksens § 3, stk. 3, et inspektionsbesøg i Statsfængslet i Nyborg.

Ved besøgets indledning havde jeg et møde med fængselsinspektøren. Jeg havde endvidere et møde med statsfængslets samarbejdsudvalg og de indsatte talsmænd.

Blandt andet på grundlag af samtalen med talsmændene besigtigede jeg nogle af statsfængslets lokaliteter. Afsluttende havde jeg en samtale med fængselsinspektøren og vicefængselsinspektøren.

Efter mit besøg skrev jeg den 27. november 1987 således til Direktoratet for Kriminalforsorgen og Statsfængslet i Nyborg:

»...

I. Bygningsmæssige forhold:

Under min rundgang var det mit generelle indtryk, at vedligeholdelsestilstanden på belægningsstuerne var rimelig god.

Vedligeholdelsestilstanden på østre afdeling var mindre god, men afdelingen var på tidspunktet for min inspektion under istandsættelse.

II. Spørgsmål, der blev rejst af talsmændene under min samtale med dem:

1. Udlevering af indsats effekter.

Talsmændene oplyste, at statsfængslet til politiet havde udleveret effekter tilhørende en indsat under dennes undvigelse, uden at der forelå dommerkendelse. Effekterne skulle bruges til betaling af sagsomkostninger.

Under den efterfølgende samtale med fængselsinspektøren oplyste denne, at der forelå en dommerkendelse, og at der var tale om udlevering af smykker m.v., men ikke alle den indsatte ejendele. Der var imidlertid formentlig fejlagtigt udleveret mere, end dommerkendelsen omfattede.

Der var en undersøgelse i gang vedrørende sagen, og det blev aftalt, at anstalten ville indsende dommerkendelsen hertil nu, og at jeg senere ville modtage underretning om sagens forløb.

Med skrivelse af 10. september 1987 har fængselsinspektøren indsendt dommerkendelsen og samtidig - efter foretagen undersøgelse - oplyst, at det er konstateret, at effekter tilhørende den indsatte var blevet udleveret til politiet efter begæring, uagtet de ikke var omfattet af den dommerkendelse, der lå til grund for udleveringskravet, og som alene angik sølvtøj og smykker til en værdi af ca. 50.000 kr.

Det var nu indskærpet i anstalten, at indsatte effekter kun må udleveres til politiet, hvis den indsatte samtykker heri, eller hvis der foreligger en retskendelse om beslaglæggelse.

Jeg har taget det oplyste til efterretning og finder herefter ikke anledning til på det foreliggende grundlag at foretage videre vedrørende dette spørgsmål.

2. Indsatte brug af rygmærker m.v.

Talsmændene oplyste, at de indsatte, der var tilknyttet bestemte motorcykelklubber m.v., havde forbud mod at bære veste med rygmærker; det havde de accepteret. De var imidlertid utilfredse med, at de heller ikke måtte bære T-shirts med sådanne mærker. De oplyste, at dette var tilladt i Statsfængslet i Vridsløselille. Videre påpegede de det paradoksale i, at tøj forsynet med mærker, som ved en fejltagelse én gang var kommet ind i fængslet, fortsat måtte bæres af de indsatte, hvorimod som anført anskaffelse af nyt tøj med mærker ikke var tilladt.

Under drøftelse med inspektøren vedrørende dette spørgsmål bekræftede denne, at det i overensstemmelse med beklædningscirkulærets regler var blevet forbudt at bære trøjer med mærker. Man ønskede ikke at ændre denne praksis, og de indsatte måtte derfor klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen og eventuelt senere til ombudsmanden over forholdet.

Jeg finder ikke anledning til på det foreliggende grundlag at foretage videre vedrørende dette spørgsmål, men må henvise de indsatte til i givet fald at udnytte den klagemulighed, der er anvist af fængselsinspektøren.

3. AIDS-test.

Talsmændene var utilfredse med, at indsatte, der arbejdede i køkkenet skulle testes for AIDS, hvorimod dette ikke var tilfældet for ansatte.

Fængselsinspektøren oplyste vedrørende dette forhold, at AIDS-testen af de indsatte skete efter anbefaling fra Direktoratet for Kriminalforsorgen. Han bekræftede, at det alene var et krav til de indsatte og ikke til de ansatte, men påpegede i den forbindelse, at køkkentjenesten var frivillig. Der var ikke på nuværende tidspunkt tale om ændring af reglerne, og skulle dette overvejes, måtte det ske med baggrund i en klage til inspektøren.

Jeg finder ikke anledning til på det foreliggende grundlag at foretage videre vedrørende dette spørgsmål, men må henvise de indsatte til i givet fald at udnytte den klagemulighed, som fængselsinspektøren har anvist.

4. Udluftning i værkstederne.

Talsmændene oplyste, at der under en kuldeperiode var lukket for udsugningsanlægget i værkstedet for at holde på varmen. Da der blev arbejdet med opløsningsmidler, havde dette haft til følge, at flere af de indsatte havde følt sig dårlige og fået hovedpine m.v. Udsugningen havde været stoppet i ca. 11/2 måned. Fem mennesker arbejdede i det lokale, hvor opløsningsmidlerne blev anvendt.

Fængselsinspektøren oplyste under den afsluttende samtale, at han ikke kendte noget til dette forhold. Han havde ikke hørt problemet omtalt og var i tvivl om, hvorvidt det kunne være udsugningsanlægget, der havde været lukket. Der kunne være tale om befugtningsanlægget, der imidlertid ikke havde nogen udsugningsmæssige funktioner.

På grundlag af talsmændenes oplysninger ville forholdet nu blive nærmere undersøgt.

Jeg udbeder mig underretning om, hvad der passerer vedrørende dette spørgsmål.

5. Arbejdsnedlæggelser på grund af kulde.

a) Talsmændene oplyste, at der for ca. 1½ måned siden havde været koldt på værkstederne, således at de indsatte var udeblevet fra arbejdet. De indsatte var blevet pålagt en bøde for arbejdsvægring. Arbejds-tilsynet havde meddelt dispensation til at arbejde til trods for de lave temperaturer, men opslaget om dispensation var først kommet på 3. dagen.

b) De indsatte var endvidere utilfredse med, at nogle indsatte den dag havde fået beskæftigelse med andet gang- og køkkenarbejde, og altså derved haft en arbejdsfortjeneste, medens dette ikke var tilfældet med de øvrige indsatte.

En talsmand oplyste, at han havde klaget til Direktoratet for Kriminalforsorgen over forholdet og fået et svar i skrivelse af 4. august 1987. Direktoratet havde ikke fundet anledning til at kritisere, at

talsmanden i forbindelse med arbejdsnedlæggelsen var blevet frataget muligheden for at arbejde resten af den pågældende dag samt tillige var blevet idømt en bøde på 20 kr.

Talsmanden ville klage over afgørelsen til ombudsmanden (ved afslutningen af besøget modtog jeg en skriftlig klage fra den pågældende); denne klage behandles på en særskilt sag.

Fængselsinspektøren oplyste vedrørende forholdet, at dispensationen fra arbejdstilsynet forelå allerede den første dag.

Inspektøren mente, at den bøde, der var blevet pålagt for 1. dags arbejdsvægring, var blevet slettet.

Anstalten ville undersøge forholdet nærmere, og jeg ville i forbindelse med behandlingen af klagen fra talsmanden modtage nærmere underretning om resultatet.

Det bemærkes, at behandlingen af den omhandlede klage her ved embedet endnu ikke er afsluttet.

6. Maling af celler.

Talsmændene klagede over, at de ikke måtte bekoste maling af deres celler eller selv male dem. Det var navnlig de langtidsindsatte, der kunne have interesse i at indrette cellerne efter deres smag.

De indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille havde tilladelse til at male deres celler selv.

Fængselsinspektøren bekræftede, at der ikke var adgang til at male cellerne for de indsatte. Det var dels et socialt problem, idet der ikke kunne være tale om, at de indsatte selv kunne få lov til at betale, da nogle ikke ville være i stand til at skaffe de fornødne midler, dels et praktisk problem, idet en stor del af de indsatte ikke opholdt sig så lang tid i cellerne (5-7 måneder), at det kunne begrunde nyt farvevalg, hver gang en celle blev overtaget af en anden.

Var der tale om indsatte, der skulle opholde sig i længere tid, overvejede man at lade de indsatte være medbestemmende ved valg mellem forskellige standardfarver.

Inspektøren henviste til, at østre afdeling var blevet malet af de indsatte, men det var de indsattes kollektive arbejdsindsats, der havde været det centrale, idet der ikke havde været tale om individuelt farvevalg.

Inspektøren anførte videre, at man med udgangspunkt i opholdstidens længde kunne overveje spørgsmålet om en mere individuel vurdering af ønskerne om at male egne celler, og at man ville tage det op til overvejelse.

Jeg udbeder mig underretning om, hvad der passerer vedrørende dette spørgsmål.

7. Sygeafdelingen

Talsmændene klagede over, at anbringelse på sygeafdelingen var ensbetydende med isolation og nedsat indtjening. Følgen var, at flere indsatte, uagtet de var syge, gik på arbejde, idet anbringelse på sygeafdelingen nærmest var at betragte som en tillægsstraf.

De indsatte anførte, at der er fællesskabsmuligheder på sygeafdelingen, men at der i realiteten er tale om isolation i hele arbejdstiden og ligeledes det meste af formiddagen under rengøringen.

De indsatte påpegede videre, at de to læger, der var tilknyttet anstalten, havde forskellig praksis i deres syn på nødvendigheden af indlæggelse på sygeafdelingen, således at en læge kunne henvise til celleanbringelse i tilfælde af sygdom, medens den anden krævede overførsel til sygeafdelingen.

Fængselsinspektøren oplyste, at sygelønnen udgjorde 70% af en dagløn, og bekræftede, at der var tale om isolation i arbejdstiden. Spørgsmålet ville blive taget op i forbindelse med den igangværende regelsanering.

Jeg udbeder mig underretning om, hvad der passerer vedrørende dette spørgsmål.

8. Konkret klage over medindsats anbringelse i anstalten.

Talsmændene oplyste, at en 25-årig indsat havde opdaget, at hans mors morder sad i samme anstalt. Den indsatte havde bedt om, at spørgsmålet blev forelagt ombudsmanden.

Inspektøren oplyste, at han var ukendt med forholdet; beklageligvis var det ikke altid muligt at undgå, at sådanne situationer kunne opstå, idet alene antallet af indsatte samt antallet af implicerede i de forskellige sager ville umuliggøre en 100% kontrol. Man ville imidlertid tage stilling i det enkelte tilfælde, når situationen opstod.

Inspektøren ville nu undersøge sagen nærmere.

Inspektøren har efterfølgende oplyst, at det efter foretagne undersøgelser har vist sig, at den indsatte opfattelse beroede på en fejltagelse, idet hans mors morder ikke var indsat i anstalten.

Jeg finder herefter ikke anledning til på det foreliggende grundlag at foretage videre vedrørende dette spørgsmål.

9. Anbringelse af langtidsfanger.

Talsmændene klagede over, at der ikke i statsfængslet var nogen langtidsafdeling for langtidsfanger. Langtidsfangerne blev spredt i hele fængslet og fik ikke kontakt med andre langtidsfanger. Dette var urimeligt, idet langtidsfangerne var interesseret i, at deres forhold og omgivelser bevarede en vis kontinuitet, der blev brudt ved, at der var indsatte, der på den samme afdeling kun skulle afsone 1-2 eller 3 måneders fængsel.

Inspektøren bekræftede, at der ikke var nogen langtidsafdeling, og at de enkelte større celler, der var, ikke udelukkende blev brugt til langtidsfanger, idet langtidsfangerne blev spredt over hele fængslet.

Jeg udbeder mig en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen efter forud indhentet erklæring fra Statsfængslet i Nyborg om direktoratets stillingtagen til muligheden for at imødekomme langtidsfangeres ønske på dette område.

10. Information af udenlandske indsatte.

Talsmændene klagede over, at information til udenlandske indsatte om, hvornår de skulle udrejse i forbindelse med udvisning m.v., var for dårlig. Talsmændene mente ikke, at Direktoratet for Kriminalforsorgen (politiet) tog fornødent hensyn til en udlændings ønske om løsladelsesland.

Talsmændene oplyste, at nogle polske indsatte, der havde asyl i Vesttyskland, og havde søgt til Danmark, men dér fået afslag på asyl, var blevet sendt fra Danmark til Polen og ikke tilbage til Vesttyskland, således som de ønskede.

Talsmændene mente, at politiet i det hele taget skulle undlade at blande sig i udrejsespørgsmålet i de tilfælde, hvor der var tale om rejse til et EF-land, og hvor en indsat altså frit kunne rejse uden visum.

Fængselsinspektøren oplyste, at problemet ikke var så udtalt i de tilfælde, hvor løsladelse fandt sted efter 7/12 tid, men at problemerne opstod i de tilfælde, hvor der var tale om egentlige tvangsprøveløsladelser. Det havde været tilfældet for så vidt angik de to polske statsborgere. I sådanne situationer levnes der kortere tid til tilrettelæggelse af udrejseproceduren.

Vedrørende dette spørgsmål skal jeg henstille, at Direktoratet for Kriminalforsorgen efter forud indhentet erklæring fra Statsfængslet i Nyborg foranlediger det omhandlede spørgsmål forelagt Direktoratet for Udlændinge til drøftelse.

Jeg udbeder mig underretning om, hvad der videre passerer vedrørende dette spørgsmål.

...«

I skrivelse af 29. december 1987 modtog jeg en udtalelse fra inspektøren for Statsfængslet i Nyborg, der vedrørende de nedennævnte punkter anførte følgende:

ad 4. Udluftning i værkstederne.

Fængselsinspektøren vedlagde en redegørelse fra maskinmesteren om de omhandlede forhold og oplyste, at maskinmesteren i anledning af den foreliggende klage vedrørende sommerperioden 1987 havde oplyst, at udsugningsanlægget i de grafiske værksteder ikke på noget tidspunkt havde været stoppet.

Fængselsinspektøren kunne henholde sig hertil.

ad 5. Arbejdsnedlæggelser på grund af kulde.

Fængselsinspektøren henviste til et notat udarbejdet af fængselsforvalteren, hvorefter arbejdstilsynet havde tilkendegivet, at man i den foreliggende situation kunne dispensere fra de almindelige krav til rumtemperatur.

Fængselsinspektøren oplyste, at fængslet under hensyn til den særlige situation havde undladt at følge sædvanlig praksis ved arbejdsvægring, hvorefter der ikendes bøder, men at fængselsinspektøren dog havde resolveret, at de indsatte, der havde nedlagt arbejdet, ikke skulle have arbejdsdusør. Denne praksis blev fulgt over for de indsatte, der i den følgende tid nægtede at gå på arbejde, når temperaturen var under 18 grader.

Fængselsinspektøren tilføjede, at den konkrete klage, som en talsmand over for mig havde oplyst, at han havde indgivet til Direktoratet for Kriminalforsorgen, intet havde med nærværende sag at gøre, men vedrørte en kollektiv arbejdsnedlæggelse i fængslet den 24. marts 1987.

ad 6. Maling af celler.

Fængselsinspektøren henviste herom til et notat af 17. december 1987 fra fængselsforvalteren. Fængselsforvalteren anførte i notatet, at spørgsmålet havde været drøftet adskillige gange. Efter samråd med maskinmesteren måtte fængselsforvalteren imidlertid fortsat være betænkelig ved en ordning gående ud på individuel farvevalg ved maling af celler, dels på grund af de mange flytninger fra celle til celle med meget korte intervaller, dels på grund af de økonomiske og praktiske problemer i forbindelse med en sådan ordnings administration.

Fængselsinspektøren anførte, at det således var den øjeblikkelige vurdering, at man af hensyn til bl.a. vedligeholdelsesstandarden ikke kunne overlade til de indsatte selv at male cellerne. Det ville imidlertid, når det skønnedes nødvendigt at foretage nymaling af cellerne, blive overvejet at give mulighed for valgfrihed mellem flere standardfarver.

ad 7. Sygeafdelingen.

Fængselsinspektøren oplyste, at spørgsmålet om forholdene, herunder isolationen i arbejdstiden, havde været drøftet med fængslslægerne og i øvrigt ville blive drøftet med de øvrige berørte personalegrupper. Fængselsinspektøren ville vende tilbage til spørgsmålet, når disse drøftelser var afsluttet.

Fængselsinspektøren tilføjede med hensyn til klagen over dagpengenes størrelse, at dagpengesatsen blev fastsat af direktoratet i henhold til cirkulære af 26. juni 1973 om dagpenge til indsatte.

Jeg meddelte inspektøren for Statsfængslet i Nyborg, at jeg havde taget det oplyste vedrørende punkterne 4, 5 og 6 til efterretning.

I skrivelse af 25. maj 1988 oplyste Direktoratet for Kriminalforsorgen følgende:

ad 9. Anbringelse af langtidsfanger.

Statsfængslet i Nyborg har oplyst, at spørgsmålet om eventuel etablering af en egentlig langtidsafdeling har sammenhæng med nogle planer om at indrette en særlig »frivillig afdeling« for indsatte, der føler sig trængt i fællesskabet. Endelig stillingtagen til disse spørgsmål har måtte udskydes et par måneder, hvorefter statsfængslet vil vende tilbage til spørgsmålet.

ad 10. Information af udenlandske indsatte.

Direktoratet har forelagt spørgsmålet for rigspolitechefen, hvorunder spørgsmålet hører.

I skrivelse af 2. juni 1988 oplyste Statsfængslet i Nyborg, at drøftelserne med de forskellige personalegrupper om en ændring af dagsordenen for de indsatte, der er indlagt på sygeafdelingen nu var afsluttet, og at den nye dagsorden var trådt i kraft den 1. juni 1988. Der er således nu gennemført en ordning, hvorefter der - bortset fra 3 timer om formiddagen, hvor de indsatte i sygeafdelingen skal opholde sig i deres celle - i øvrigt er almindeligt fællesskab i afdelingen svarende til fængslets øvrige afdelinger.

Jeg meddelte herefter statsfængslet, at jeg havde taget det oplyste vedrørende sygeafdelingen til efterretning.

Med skrivelse af 17. juni 1988 underrettede Direktoratet for Kriminalforsorgen mig om, at direktoratet samme dag til Kriminalforsorgens anstalter havde udsendt en cirkulærskrivelse om indberetning til direktoratet om udlændinge, der skal udvises, med henblik på nærmere information af de pågældende.

Jeg meddelte direktoratet, at jeg havde taget det oplyste om information af udlændinge, der skal udvises, til efterretning.

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 17. maj 1989 oplyste inspektøren for Statsfængslet i Nyborg bl.a. følgende:

»I fortsættelse af tidligere skrivelser herfra ... vedrørende indretning af en afdeling for langtidsindsatte ved Statsfængslet i Nyborg skal jeg oplyse følgende:

I forbindelse med de personalereduktioner, der blev omtalt i min skrivelse af 21. oktober 1988, var der under drøftelserne med personaleorganisationerne om eventuel ændret afdelingsstruktur ikke i foråret 1989 basis for etablering af en »ren« langtidsafdeling, idet forudsætningen fra anstaltens side herfor var, at en sådan afdeling med mere rolige langtidsindsatte kunne indebære en nedsat personalebemanning.

Jeg kan imidlertid oplyse, at den afdeling, der var planlagt til at være langtidsafdeling (Ndr. I), hvis celler er større end i de øvrige afdelinger, i løbet af det sidste årstid ved fordeling er blevet tildelt indsatte med længerevarende straffe - der er således i denne afdeling med 14 indsatte 11 med domme på 2½ og derover (hvor den gennemsnitlige domslængde i fængslet er ca. 1 år). Til orientering vedlægges et notat af 9. maj 1989 vedrørende fordelingen af indsatte på denne afdeling.

Det bemærkes i øvrigt, at begrundelsen fra de indsattes side for at ønske en egentlig langtidsafdeling var at undgå at dele afdelingen med for mange korttidsstraffede med den deraf følgende hurtige udskiftning, og dette ønske er i nogen grad imødekommet, ved at man har udtaget en enkel afdeling (Sdr. II) til indsatte med de korteste domme, således at gennemsnitsopholdstiden på de øvrige afdelinger derved forøges.

Det skal sluttelig bemærkes, at man lokalt har fulgt en praksis, hvor indsatte efter 1 års ophold på en afdeling kan søge anden afdeling, og man vil i videst muligt omfang bestræbe sig på at imødekomme sådanne ønsker. Der skulle herefter for indsatte med meget lange afsoningstider være rimelige muligheder for afdelingsskift.«

I skrivelser af 1. juni 1989 til Direktoratet for Kriminalforsorgen og Statsfængslet i Nyborg meddelte jeg, at jeg tog det oplyste til efterretning.